

ÇARPANLARA AYIRMA

Verilen bir ifadenin çarpanları cinsinden yazılısına **çarpanlara ayırma** denir.

Çarpanlara ayrılrken genel bir kural yoktur. Ancak sorunun durumuna göre özel yöntemler kullanılır.

ORTAK PARANTEZE ALMA YÖNTEMİ

Verilen ifadede ortak terimler varsa, ifade bu ortak terimlerin parantezine alınır.

Örnek 1

Aşağıdaki ifadeleri ortak paranteze alınınız.

Ⓐ $2a^3 - a^2b = \dots$ $a^2(2a-b)$

Ⓑ $x^3y - x^2y = \dots$ $x^2y(x-1)$

Ⓒ $6x^2y^2 - 8xy^3 + 2x^3y^2 = \dots$ $2xy^2(3x-4y+x^2)$

Örnek 2 B

$$(x-y)^2 - (x-y)(x+y)$$

İfadesinin çarpanlarından biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $x+y$ B) $y-x$ C) $2x-y$ D) $2y-x$ E) $x+2y$

Uyarı:

$2x - y = -(y - 2x)$ olduğuna dikkat ediniz.

Örnek 3 D

$$(2x-y)(x+y-3) + (y-2x)(x-2y+1)$$

İfadesinin çarpanlarından biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $2y-x$ B) $2x-3$ C) $4y-3$ D) $3y-4$ E) $3x-2$

Örnek 4 1

$$\frac{\sqrt{10} + 5 - \sqrt{5}}{2 + \sqrt{10} - \sqrt{2}} - \frac{\sqrt{10}}{2} + 1$$

İşleminin sonucu kaçtır?

GRUPLARA AYIRMA YÖNTEMİ

Verilen ifadenin bütün terimlerinde ortak bir çarpan bulunmuyorsa ifade ikişer ikişer, üçer üçer, ... gruplandırılır ve böylece her grup ortak paranteze alınarak çarpanlarına ayrılır.

Örnek 5 E

$$ax - 2bx - ay + 2by$$

İfadesinin çarpanlarından biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) $2a - b$	B) $x + y$	C) $2b - 3a$
D) $x - 2y$	E) $x - y$	

Örnek 6 1b

$$a - 2b = 4$$

olduğuna göre, $a^2 - 8b - 2ab$ ifadesinin değeri kaçtır?

Örnek 7 C

$$4^x - 10^x + 6^x - 15^x$$

İfadesinin çarpanlarından biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $3^x + 5^x$ B) $2^x + 5^x$ C) $2^x + 3^x$ D) $3^x - 5^x$ E) $2^x - 3^x$

Uyarı:

$$(x-y)^2 = (y-x)^2$$
 olduğuna dikkat ediniz.
Örnek 8 B

$$(x-y)^2(x+2y) + (y-x)^2(2x-y)$$

İfadesinin çarpanlarından biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $4x+3y$ B) $3x+y$ C) $x+3y$ D) $2x+3y$ E) $3x+2y$

Örnek 9 14

$$x+y=4$$

$$x-z=2$$

olduğuna göre, $xy - z^2 - yz + xz$ ifadesinin değeri kaçtır?Örnek 10 $\sqrt{2} + \beta$

$$\frac{\sqrt{6} + \sqrt{35} + \sqrt{14} + \sqrt{15}}{\sqrt{3} + \sqrt{7}}$$

İşleminin sonucu kaçtır?

 $ax^2 + bx + c$ ÜÇ TERİMLİSİNİN ÇARPANLARA AYRILMASI

$a=1$ olmak üzere, $ax^2 + bx + c$ ifadesi çarpanlara ayrılrken çarpımları c , toplamları b olan iki sayı bulunur.

Örnek 11

$$\odot x^2 + 10x + 9 = \dots$$

$$\odot x^2 - x - 6 = \dots$$

$$\odot x^2 - 13x + 36 = \dots$$

$$\odot x^2 + 2mx + m^2 - 4 = \dots$$

2

Örnek 12 B

$$\frac{a^2 - 2a - 3}{\left(\frac{1}{a} + 1\right)\left(\frac{3}{a} - 1\right)}$$

İfadesinin sadeleştirilmiş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $-3a^2$ B) $-a^2$ C) $2a^2$
 D) $a-2$ E) $a+1$

 $a \neq 1$ ise $ax^2 + bx + c$ ifadesinde

$$ax^2 + bx + c = (sx+n)(tx+m)$$

$$\downarrow \quad \downarrow \quad a=s.t$$

$$sx \cancel{\quad n} \quad c=m.n$$

$$tx \cancel{\quad m} \quad b=s.m+t.n$$

Örnek 13

Ⓐ $3x^2 + 11x + 6 = \dots$

Ⓑ $2x^2 - 7x + 5 = \dots$

Örnek 16 Ⓐ

$$\frac{x^2 - 7x + 12}{x^2 - 2x - 3} \cdot \frac{x^2 - 9x + 20}{x^2 + 3x + 2}$$

ifadesinin en sade şekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) $\frac{x+2}{x-5}$	B) $\frac{x-2}{x-5}$	C) $\frac{x-3}{x+1}$
//		
D) $\frac{x+2}{x-3}$	E) $\frac{x+1}{x-3}$	

Örnek 14 Ⓒ

$$x - 4\sqrt{x} - 5$$

ifadesinin çarpanlarından biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) $\sqrt{x} + 5$	B) $\sqrt{x} - 4$	C) $\sqrt{x} - 2$
D) $\sqrt{x} - 1$	E) $\sqrt{x} - 5$	

İKİ KARE FARKI

$$a^2 - b^2 = (a - b)(a + b)$$

Örnek 17

3

Ⓐ $x^2 - 4 = \dots$ (x-2)(x+2)

Ⓑ $4x^2 - 9 = \dots$ (2x-3)(2x+3)

Ⓒ $(x-y)^2 - x^2 = \dots$ (-y)(2x-y)

Ⓓ $x^{10} - 4y^6 = \dots$ (x⁵-2y³)(x⁵+2y³)

Ⓔ $x^2 - \frac{1}{y^2} = \dots$ (x - 1/y)(x + 1/y)

Ⓕ $4^x - 25^y = \dots$ (2^x-5^y)(2^x+5^y)

Ⓖ $9x^4 - 1 = \dots$ (3x²-1)(3x²+1)

Ⓗ $x^2 - 5 = \dots$ (x-√5)(x+√5)

Ⓘ $3^{\frac{1}{2}} - 16 = \dots$ (3^{1/2}-4)(3^{1/2}+4)

Örnek 15 Ⓐ

$$\frac{x^2 + mx - 20}{x + 5}$$

ifadesi sadeleştirilebildiğine göre, sadeleşmiş şekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) $x - 4$	B) $x - 3$	C) $x + 3$
D) $x + 4$	E) $x + 6$	

Örnek 18 D

$$(a+1)^2 - (a-1)^2$$

İfadesi aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) a   B) 2a   C) 3a   D) 4a   E) 5a

Örnek 22 18

$$a-b=b-c=3$$

olduğuna göre, $a^2 - 2b^2 + c^2$ ifadesinin değeri kaçtır?Örnek 19 66

$$73^2 - 29^2 = 68 \cdot x$$

olduğuna göre, x kaçtır?

Örnek 23 x¹⁰

$$\frac{x^{10} - 1}{\frac{1}{x^5} + 1} + x^5$$

İfadesinin en sade şeklini bulunuz.

Örnek 20 A $x > 0$, $a = 2^x$ olduğuna göre,

$$\frac{4^{x+1} - 4}{2^{x+1} - 2}$$

İfadesinin a türünden eşi aşağıdaki kilerden hangisidir?

- A) 2(a+1)   B) 2a+3   C) 3(a-2)
 D) 3a-2   E) 3(a+2)

Örnek 21 A

$$\frac{a^2 - 2bc - 2ac - b^2}{a+b}$$

İfadesinin sadeleştirilmiş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $a-b-2c$ B) $a-b+2c$ C) $a+b+2c$
 D) $a-b-c$ E) $a+b+c$

4

Örnek 24

$$\frac{1}{3^4} + 1 = a$$
 olduğuna göre,

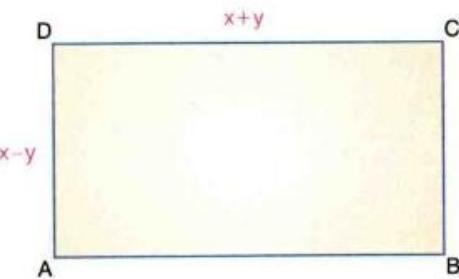
$$\frac{\frac{1}{(3^8 - 1)} \cdot \frac{1}{(3^8 + 1)}}{\frac{1}{(3^2 - 1)}}$$

İşleminin eşi aşağıdaki kilerden hangisidir?

- A) a^2 B) $3a$ C) a D) ✓ $\frac{1}{a}$ E) $\frac{1}{a^2}$

Örnek 25

Aşağıdaki ABCD dikdörtgenin alanı 12 br^2 dir.

Dikdörtgenin kısa kenarının uzun kenarına oranı $\frac{3}{8}$ olduğuna göre, dikdörtgenin çevresi kaç birimdir?

Örnek 26

Kareleri farklı 6 olan a ve b sayılarının her birinden 2 çıkarılırsa, yeni sayıların kareleri farklı 18 olmaktadır.

Buna göre, $a+b$ toplamı kaçtır?

- A) -6   B) -3   C) -2   D) 3   E) 6

Örnek 27

$$\frac{y - \sqrt{xy}}{x-y} : \frac{y}{x + \sqrt{xy}}$$

İfadesinin sadeleştirilmiş biçimini bulunuz.

TAM KARE AÇILIMI

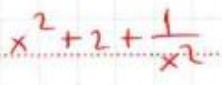
$$(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$$

$$(a - b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$$

Örnek 28

① $(x - 4)^2 = \dots$

② $(3x - 2y)^2 = \dots$

③ $\left(x + \frac{1}{x}\right)^2 = \dots$

④ $(\sqrt{3} - \sqrt{2})^2 = \dots$

⑤ $(2^x + 2^{-x})^2 = \dots$

5

Örnek 29

$$2^a + 2^{-a} = 3$$

olduğuna göre, $4^a + \frac{1}{4^a}$ ifadesinin değeri kaçtır?

Örnek 30

$$x^2 - 5x + 2 = 0$$

olduğuna göre, $x^2 + \frac{4}{x^2}$ ifadesinin değeri kaçtır?

Örnek 31

110

$$\frac{1}{a} + \frac{1}{b} = 6$$

$$a.b = 2$$

olduğuna göre, a^2+b^2 ifadesinin değeri kaçtır?

Örnek 32

2

x ve y birer pozitif reel sayı olmak üzere,

$$x^2+xy=6$$

$$y^2+xy=3$$

olduğuna göre, $x.y$ çarpımı kaçtır?

Örnek 33

5
2

$$x^2+4y^2=4xy$$

olduğuna göre, $\frac{x^2+y^2}{xy}$ ifadesinin değeri kaçtır?

Örnek 34

64

$$\sqrt{x} + \sqrt{y} = 10$$

$$x - y = 60$$

olduğuna göre, x kaçtır?

Örnek 35

22

$$a + \frac{1}{a} = 2\sqrt{3}$$

olduğuna göre, $a - \frac{1}{a}$ farkının pozitif değeri kaçtır?

6

Örnek 36

-4

$$a - 2\sqrt{a} = 2$$

olduğuna göre, $a^2 - 8a$ ifadesinin değeri kaçtır?

ÖRNEK 37 102

$$x - \frac{1}{x+1} = 9$$

olduğuna göre, $(x+1)^2 + \frac{1}{(x+1)^2}$ ifadesinin değeri kaçtır?

ÖRNEK 38 6

$$A = x^2 + y^2 + 4x - 2y + 12$$

olduğuna göre, A nin alabileceği en küçük değer kaçtır?

$$(a+b+c)^2 = a^2 + b^2 + c^2 + 2(ab + ac + bc)$$

Uyarı:

- ◎ $(x+y-z)^2 = x^2 + y^2 + z^2 + 2(xy - xz - yz)$
- ◎ $(x-y-z)^2 = x^2 + y^2 + z^2 + 2(-xy - xz + yz)$

ÖRNEK 39 39

$$x - y + z = 7$$

$$xz - yz - xy = 5$$

olduğuna göre, $x^2 + y^2 + z^2$ ifadesinin değeri kaçtır?

İKİ KÜP TOPLAMI VEYA FARKI

$$a^3 + b^3 = (a+b)(a^2 - ab + b^2)$$

$$a^3 - b^3 = (a - b)(a^2 + ab + b^2)$$

ÖRNEK 40

◎ $x^3 + 8 = (x+2)(x^2 - 2x + 4)$

◎ $27a^3 - 8 = (3a-2)(9a^2 + 6a + 1)$

ÖRNEK 41 B

$$\frac{a + a^{-2}}{1 - a^{-1} + a^{-2}}$$

ifadesinin sadeleştirilmiş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $2a$ B) $a+1$ C) $a-1$ D) a^2-1 E) a^2+1

7

ÖRNEK 42 D

$$\frac{x^6 - 1}{\left(x - \frac{1}{x}\right)\left(x^2 + \frac{1}{x^2} + 1\right)}$$

ifadesinin sadeleştirilmiş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1 B) x C) x^2 D) x^3 E) x^6

ÖRNEK 43

D

$$\frac{2^{3x} + 2^{-3x}}{2^{2x} + 2^{-2x} - 1} : \frac{2^x + 2^{-x}}{2^x - 2^{-x}}$$

İfadesinin sadeleştirilmiş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1   B) $2x$ C) 2^{-x}
D) $2^x - 2^{-x}$ E) $2^x + 2^{-x}$

BİNOM AÇILIMI

İki terimlerin tam kuvvetlerinin açılımı yapılırken katsayıları bulmak için Pascal üçgeninden faydalanılır.

Pascal üçgeni oluşturulurken, bir satırdaki yan yana iki sayının toplamı bir alt satıra ve o iki sayının arasına gelecek şekilde yazılır.

			1			
	1	1				→ 1. kuvvet
1	2	1				→ 2. kuvvet
1	3	3	1			→ 3. kuvvet
1	4	6	4	1		→ 4. kuvvet
1	5	10	10	5	1	→ 5. kuvvet

ÖRNEK 44

④ $(a+b)^2 = \dots$ $a^2 + 2ab + b^2$

④ $(a-b)^2 = \dots$ $a^2 - 2ab + b^2$

④ $(a+b)^3 = \dots$ $a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$

④ $(a-b)^3 = \dots$ $a^3 - 3a^2b + 3ab^2 - b^3$

④ $(a+b)^4 = \dots$ $a^4 + 4a^3b + 6a^2b^2 + 4ab^3 + b^4$

④ $(a-b)^4 = \dots$ $a^4 - 4a^3b + 6a^2b^2 - 4ab^3 + b^4$

ÖRNEK 45

125

$$x = -71$$

$$y = 76$$

olduğuna göre, $x^3 + 3x^2y + 3xy^2 + y^3$ ifadesinin değeri kaçtır?

ÖRNEK 46

-125

$$(3x-2)^3 = ax^3 + bx^2 + cx + d$$

olduğuna göre, $b - c + d - a$ ifadesinin değeri kaçtır?**8**

ÖRNEK 47

$$x^3 + 3xy^2 = 36$$

$$y^3 + 3x^2y = 28$$

olduğuna göre, $x.y$ çarpımı kaçtır?

$$a^3 + b^3 = (a+b)^3 - 3ab(a+b)$$

$$a^3 - b^3 = (a-b)^3 + 3ab(a-b)$$

ÖRNEK 48

185

$$a-b=5$$

$$a \cdot b = 4$$

olduğuna göre, $a^3 - b^3$ ifadesinin değeri kaçtır?

ÖRNEK 49

-9

$$2x + \frac{1}{x} = -3$$

olduğuna göre, $8x^3 + \frac{1}{x^3}$ ifadesinin değeri kaçtır?

ÖRNEK 50

[-170]

$$3x - \frac{1}{x} = -5$$

olduğuna göre, $27x^3 - \frac{1}{x^3}$ ifadesinin değeri kaçtır?

ÖRNEK 51

$$\sqrt[3]{x} - \sqrt[3]{y} = 4$$

$$x \cdot y = 1$$

olduğuna göre, $x - y$ farkı kaçtır?

A) 72

B) 76

C) 80

D) 84

E) 88

B

ÖRNEK 52

$$\frac{x^2 + ax + b}{x^2 + 11x + 28} \cdot \frac{x^2 + 4x - 21}{x^2 - 9} = \frac{x+2}{x+3}$$

olduğuna göre, $a+b$ toplamı kaçtır?

A) 10

B) 12

C) 14

D) 16

E) 18

9

C

ÖRNEK 53

n pozitif tamsayı olmak üzere,

$$x^{\boxed{n}} = x + x^2 + x^3 + \dots + x^n$$

$$x_{\boxed{n}} = \frac{1}{x} + \frac{1}{x^2} + \frac{1}{x^3} + \dots + \frac{1}{x^n}$$

biçiminde tanımlanıyor.

Buna göre, $\frac{x^{10}}{x_{10}}$ bölümü aşağıdakilerden hangisine eşittir?A) x^{11} B) x^{10} C) $x^{11} - x^{10}$ D) $\frac{1}{x^{11}}$ E) $\frac{1}{x^{10}}$

A

ÖRNEK 54

$$\frac{x^3 - 1}{x^2 + x + 1} : \frac{x - 1}{x}$$

İfadesinin en sade hâli nedir?

- A) 1   B) x C) $x + 1$
 D) $x - 1$ E) $x + 2$

ÖRNEK 57

$$(2^2 + 1) \cdot (2^4 + 1) \cdot (2^8 + 1) = \frac{2^x - 1}{3}$$

İşleminde x kaçtır?

- A) 4   B) 8   C) 16   D) 32   E) 64

ÖRNEK 55

$$\sqrt{2015 \cdot 2016 - 2014 \cdot 2017}$$

İşleminin sonucu kaçtır?

- A) 3   B) $\sqrt{3}$ C) 2   D) $\sqrt{2}$ E) 1

ÖRNEK 58

$$\sqrt{\frac{25}{64} + \frac{1}{9} - \frac{5}{12}}$$

İşleminin sonucu kaçtır?

- A) $\frac{7}{24}$ B) $\frac{5}{8}$ C) $\frac{1}{3}$ D) $\frac{1}{2}$ E) $\frac{1}{6}$

10

ÖRNEK 56

$$\frac{3x^2 - x - 2}{(3x + 2)} : \frac{x^2 - 1}{x + 1}$$

İfadesinin en sade hâli nedir?

- A) $x - 1$ B) $x + 1$ C) 1
 D) $x - 2$ E) $x + 2$

ÖRNEK 59

$$\frac{10x - 5}{x^2 - 4x - 5} = \frac{A}{x - 5} + \frac{B}{x + 1}$$

olduğuna göre, A + B toplamı kaçtır?

- A) 2   B) 4   C) 6   D) 8   E) 10